

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Egyes szám ára 16 fillér. Megjelen minden vasárnap reggel.</p>	<p>Kiadóhivatal: Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők. Nyilttér petít sora 60 fillér.</p>
---	---	--

Csongrád érdekei.

Csongrád, 1901 márczius 31.

Csongrád város történelmi multja régebb keletű mint — magáé az ezer éves magyar államé.

Ezer év alatt virágzó városok keletkeztek a magyar szent korona országában. — Csongrád azonban ma is olyan helyzetben van, mintha csak, az ázsiai kirgiz pusztákról, tegnap telepítették volna ide. Híressé vált verekedéseiről, és a műveltségben való hátramaradottságáról. De elmondhatjuk, hogy sokkal elszomorítóbb képet mutat közelről Csongrád, mint azt a távolban képzelet az ország közönsége, egy 23.000 lakossal bíró városnál.

Ne vegyük mintául az 5—6 ezer lakosú kis felvidéki városokat, s az erdélyi 3—4 ezer lakossal bíró, örömeny, szász és oláh községeket, amelyek aszfalt burkolattal látták el összes utcáikat már régóta: vilány világításuk, gőzfűdőjük, szép közterteik vannak s közigazgatásuk alig terheli póttadóval az adófizetőket. Igaz, hogy a verekedéseket nem tanulják sehol — ámde az emberek megbecsülése már vérükben van, s be nem teszi a lábát senki nyilvános körbe anélkül, hogy a kalapját le nem venné.

Ehhez képest akár a kirgiz pusztákon — akár Csongrád nyilvános helyein forduljon meg az ember — egyre megy. Hiszen annyira sem becsülik egymást, hogy megstüvegnék! — A tanult embereket, az urakat pedig még parasztabb göggel vetik meg, sőt egyenesen gyűlölik.

Hát aztán nem lehet csodálni, hogy ily viszonyok mellett annyira sem haladt a polgárosodásban Csongrád, az ezer éves Magyarország egyik legrégebb városa, amennyire a szomszéd Félégyháza felbirt vergődni, rövid idő alatt — holott nem fekszik oly közel a vízi úthoz, mint Csongrád, Szeged és Szolnok, amelyek messze túlhaladták városunkat.

Az első oka ennek az, mert szembevetőn műveltebb, emberbecsülőbb az említett városok népe mint Csongrád. Hiszen itt a verekedések, a piszkolódások, a gúnynevekkkel való csúfolódás egészen megszokott dolog. S nem botránkozik meg a nép rajta, mikor durvaságra, neveletlenségre, arczátlanyságra és az emberek megvetésére éppen azok tanítják, akiknek hiva-

tása a lelki műveltség és az emberbecsülés terjesztése.

Hogy sok szót ne vesztegessünk a magyarázatokra, így lehet megérteni azt: miért haladnak azok a városok, ahol van becsülettudása a parasztságnak? S ha elgondoljuk azt, hogy soha nem volt olyan önzetlen és lelkes apostola a magyar parasztságnak ebben a fél-században, mint Csongrád megye főispánja: beláthatjuk hogy mily sokat haladt volna Csongrád és Szentés, ha e nagytudású és világlátott, európai műveltségű férfiú hazafias és bölcs intelmeit megértették volna.

Bizony a jobbágyszabadító Bezzerédj óta — mert hogy nem Kosuth szabadította fel a jobbagyokat, affelett már az értelmesebb köznép is tisztában van — senki nem emelte fel annyira melegséggel szavát, mint Csongrád vármegye főispánja. És mégis mit látunk? Mikor a 120^o0₀-os póttadók leszállításának munkájába fogott, megrágalmazták, hogy lehetetlen dolgot akar — és Bándi néven úgy titulálták, — mintha a megye első közhivatali méltóság, tudatlanságuk és neveletlenségük előtt ismeretlen fogalom lenne, akkor mikor az ország összes értelmisége üdvözlétével tüntette ki a legjelesebb főispánt. A póttadók Szentésen is, Csongrádon is 120-ról leszállottak 75—72 százalékra: de megemlékeztek-e róla csak egy köszönő szóval is?

De azért jótanácsaival mégis útát tör a haladásnak.

Évek óta agítal a mellett, hogy Csongrád és Szentés legyen a tiszai halkereskedés főpiacza, amelynek jövedelmeiből dúsgazdagon fejlődhetnének e városok.

Másutt a nép megfogadja az okos szót — itt rohögve tapsol annak, ha valaki 9 macska-féle nótákat farag, de az okos beszédet leszólja. Is amíg tapsol egy-egy csúfnévknek, és hahotáz azon, mikor az értelmes, tanult tisztességben megöszült úri embereket lepiszkol egy-egy mosdatlan száju — az eredmény nem is lehet más, mint az, hogy a, közügyekkel a város ügyeivel a közönség mitsen törődik, és így Csongrád nem halad egy lépést sem előre.

Ma is úgy vagyunk, világítás és műveltség dolgában például, ahogy

Ázsiában voltunk. Ezer év óta nem bírták belátni: hogy jó utak, tiszta, rendezett utcák és közvilágítás nélkül Csongrád lakossága elszegényedik, a szomszéd Szentés és Félégyháza versenye miatt. Hiszen mindenki oda viszi pénzét, ha vásárolni akar, s így évről-évre szegényebb lesz Csongrád, ellenben annál inkább fejlődnek a szomszédos községek.

Hiszen téglát is Martfűről szállítunk — mert egy városi képviselő meglebbezte a téglagyár építésének ügyét. Az ázsiai magyarok bejövetele után 1003 év múlva sem vette észre, hogy ipar nélkül nem lehet ma már el a nép, a nemzet, s a téglagyártást megakadályozta, holott már 16 év óta hever a községi pénztárban az erre megszerzett 20.000 forint.

De hát nem volt, aki ezt a jó urat felvilágosította volna: mert veszekedni kellett, és ha A. így szól, B. ellenkezőleg cselekszik.

A közügy pedig? A perlekedő fél közt ez a harmadik — aki búsul. És a negyedik, aki fizet — az a közönség.

Semmi sem bizonyítja ezt inkább mint az a hatalmas, palotaszerű épület, amely óriási téglafalaival, dűledező fedelével ott búslakodik a községtelkén, anélkül hogy 23.000 lakos közül egy is akadna, aki a jó gazda gondosságával megakadályozna a drága vagyon teljes elpusztulását!

Ha valamikor egyik képviselő felszólalt ez ügyben, hogy építsék fel, hiszen a járásbíróóság is, a csendőrség is, a pénzügyőrség is ohajtaná ha ott elhelyeznék — s így évenként 1200—1500 forint jövedelme lenne a városnak: akkor felszólalt az ellenpártból valaki és «leszavazta».

Igy történt ez évek óta: és a veszekedés vége az lett, hogy az épület ma már pusztul rom.

Ha egy gazdáé volna ez a nagy telek és nagy házépület: úgy lepiszkolta volna mint bolondot az utolsó utcaigyerek is — hogy nem veszi észre, minő kincs pusztul el kezében.

Gondnokság alá tették volna régei rokonai, hogy felépíthessék e várkastélyhoz beillő épületet s abból évszázadokig tartó jövedelmet teremtsenek maguknak és késő unokáiknak.

2. OLDAL.

Ez a pusztuló épület jelképezi igazán Csongrád város képét, közállapotait, amelyet nem az értelmiség vezet, hanem a vak elfogultság tart leigázva.

Dr. Hollósy.

— **A hat tanyai iskola.** Az a küldöttség, amely Réti Ferencz vezetése alatt múlt hóban arra kérte a közoktatásügyi minisztert, hogy hat tanyai iskola építésére szükséges 12.000 frtot a vallásalap kölcsönéből előlegezze a városnak — a minisztertől azt az ígéretet hozta haza, hogy a kérelem teljesített fog. Mint értesülünk azonban, e napokban a miniszter leirata ezidőszerezt ezt a kérelmet nem tartotta teljesíthetőnek, mert a nevezett alap kölcsönét kivannak már ez évré merítve. Az iskolai gondnokság, nagyon helyesen, az iránt óhajtja ujjolag megkeresni a minisztert, hogy legalább a kamat különbséget pótolja, ha már magán intézettől kell a kölcsönt felvenni: mert a város Binét leköszönése folytán megüresedő fogyasztási adókezelői állást nem a jelenlegi 1200 frt, hanem csak 600 frt fizetéssel akarja rendszeresíteni, s az így megtakarított 600 frtot a népnevelésre akarja fordítani.

A községi tűzoltóság.

Már régen felakartunk szólalni, de nem tettük. Nem tettük pedig azért: mert ahhoz a párthoz tartozunk, a mely párt eddig mindig tárgyilagosan ítélte akkor, midőn a másik párt az egész ország közvéleményét fellármázta holmi képzelt sérelmek, vagy esetleg csekély mulasztások miatt. Most sem a t. előjáróság iránti bizalmatlanság vezérel bennünket, midőn sorainkat a nyilvánosság színe elé boesajjtjuk: hanem a közérdek, melynek mint hírlapírók, mint e község polgárai szolgálatában állunk.

A f. hó 26-án d. u. 5 órakor kigyulladt Boda Márton áll. elemi iskolai tanító háza. A ház közvetlen a város ház tözsomszédságában, tehát mintegy 100—120 lépés távolságban van a községi tűzoltóság őrszobálatól; mégis, dacára annak, hogy az épület bökény felőli vége kezdett égni, és a tűz csak lassan terjedt az épület tető-

zete teljesen elhamvadt. Elhamvadt pedig azért mert a községi tűzoltóság a fecskendővel és a szerkocsival oly későn érkezett oda, hogy akkorra az egész tetőzet lángban állt.

Tény az, hogy valahányszor tüzeset fordul elő, a községi tűzoltóság a fecskendőkkel és a szerkocsival akkor érkezik meg, midőn a tüzet eloltani, vagy az épületből valami kis részt megmenteni teljes lehetetlenség. De azonfelül a tűznél kell rendszeren tapasztalni, hogy a fecskendők nincsenek rendben, vagy a fecskendők szívó-csővei kivannak szakadva.

Ezeket a tűzoltási mizeriakat nem szándékunk most egyenként feltálatni, csak a következőket vagyunk bátrak egyelőre tisztelettel megkérdezni:

1. Mi az oka annak, hogy a községi tűzoltók a fecskendőkkel későn érkeznek a szerencsétlenség színhelyére?

2. A községi hivatalnokok közül, ki van megbizva a tűzoltóság ellenőrzésével?

3. Ha van valaki megbizva a tűzoltóság ellenőrzésével, mi okon és miért nem teljesíti kötelességét?

Erre tessék felelni!

UJDONSÁGOK.

— **Alapítvány.** Néh. Mátéffy Ferencz Csongrád megye törvényhatóságának tagja emlékére a szentesi kir. főgymnázium segélyalapja javára dr. Mátéffy Ferencz ügyvéd, Mátéffy Kálmán főszolgabíró, dr. Mátéffy Pál orvos, Mátéffy Sándor kulturmérnök és Mátéffy László gazdasági akadémiát végzett földbirtokos kétezer koronás alapítványt tettek. Annál szebben jellemzi az alapítványt tevők nemes gondolkodását ez a dícséretes tény, mert bizony ritkán van alkalmunk hasonló adományokat fömlíteni.

— **Esküvő.** Dr. Grósz Arnold csongrádi ügyvéd, f. hó 26-án tartá az izraelita imaházban esküvőjét Boer Jakab csongrádi föld és házbirtokos kedves leányával a bájos Boer Ilona kisasszonnyal. Az imaházat a nagyszámu és előkelő közönség majdnem egészen megtöltte, s a fiatal pár előtt az esküvői szertartás alkalmával Bűchler Márton rabbi lélekemelő szónoklatot tartott, melyben különösen azt fejtegette, hogy a házasság életben is mindenkör első szent kötelességüknek tartásuk a — hazaszeretetet. Szívvel üdvözöljük mi is az új párt.

— **Áthelyezés.** Egy kedvelt és köztiszteltben állott tagját veszítette el a cson-

grádi társadalom. E napokban távozott el ugyanis O'áh Sándor m. kir. dohánybevéltási ellenőr, akit szolgálati érdekből Bácsra, Somogy megyébe helyeztett át a dohányjövedéki központi igazgatóság. Szívvelyes istenhözadót mondunk a távozonak.

— **Árvaszéket Csongrádnak.** Sóblya Gyula községi főjegyző tegnap egy tartalmas és bő indokolással ellátott javaslatot nyújtott be a községi képviselő-testülethez, amelynek alapján Csongrádon egy árvaszék felállítását sürgeti. A javaslatot a legközelebbi közgyűlésen fogják tárgyalni — — hogy minő szerencsével? az majd elvállik. Bár csak személyeskedés nélkül, tisztán a közügy szempontjából lehetne e fontos kérdést megvitatni: hiszen ez lenne első lépés a rendezett tanács visszaállítása felé, másrészt pedig a járási árvaszékek felállítása még hosszú idő kérdése.

— **Husvétii szünidő.** A tanuló ifjúság a husvétii szünidőt tegnap kapta ki, ez alkalommal osztották ki közöttük tanáraik az évharmados értesítést is.

— **A tanulók, mint tűzoltók.** A f. hó 26-án, midőn Boda Márton tanító úr háza kigyulladt, a sokadalom, mint egyéb tűzesetek alkalmával, akkor is oly nagy számmal nézte a tüzet, annélkül, hogy a segítségre csak az újat megbillentette volna, hogy az utcán a járás-kelést majdnem lehetetlenné tették. Népünk megméltelyezett erkölcsének egyik szomorú jelensége, hogy a legnagyobb szerencsétlenségben nem nyújt segédkezést, sőt mitöbb: annak kárörvendő szemlélője. Ezzel az elszomorító jelenséggel szemben, jól esett látnunk, hogy a polgári és az iskolai tanuló ifjúság versenyzett egymással a tűz elnyomásában. Mint a kaptárból a méhek, úgy jöttek a gyermekek vödörrel kezükben, még pedig az egyik csapat az üres vödöröket töltögette a kerti kútnál és a bökényi árokba, a másik csapat a vízzel telt vödöröket vette át és oltotta a tüzet. Szentanúii voltunk, hogy a méhest egyedül a gyermekek mentették meg a leégéstől. Méltán reméljük tehát, hogy a jövő nemzedék másként fog gondolkodni, mint a mostani demoralizált közönség.

— **A Tisza áradása.** Múlt héten a Tisza áradása veszedelmes gyorsasággal emelkedett, úgy hogy a hajóhid oszlopainak tetejét egy arasznyira elérte. Az egész ártér víz alatt áll a kőgátak között s a bődli komp melletti házból a révészeket

A csongrádi borok.

A magyar borok között a Hegyalja áll első helyen, tagadhatlanul, sőt a világ legkitűnőbb borai fölé emelkedik asszúboráival.

Az alföldön Csongrádnak van leginkább hasonló minőségű bor fajtája; de csak okszerű kezelés mellett válik jó, érett nemes borrá a csongrádi szőlő terméséből leszűretelt must. Ha a szőlő megtöppedt.

Szőlősgazdáinkra nézve nem lesz tehát felesleges — ha gr. Szechenyi Istvánnak a magyar bortermelésről írott tanulságos leveleit közöljük. Lássák gazdáink, hogy mennyire hátra vannak a bortermelésben, s lássák, hogy ők az okai annak miszerint nem képesek versenyezni a többi magyar borokkal. Azokkal ahol már magas fokon áll a szőlőművelés — s pinczeszövetkezetekkel vannak felszerelve.

I.
Hogy boraink jók lehetnének, arról nincs szó, hanem hogy jobbak lehetnének-e a francziáknál, az más kérdés, melyet most senki a világon nem dönthet el. A bor jóságát annak tartósága, egy helyről másra kárnélküli szállíthatása s a nagy és fizető szám izlete határozza el. De még effelett is vannak bizonyos törvények, melyeket némi tekintetbe venni érdemes:

1. *A szőlőhegy vagy kert éghajlata s fekvése, föld megvilágítása s mibenléte t. i. melyen, a szőlő áll, a tőke fajtája s neme, a tőkéveli bánás- és szűretelismód, kádárság, pinczemesztés.*

Konstantinápolban vagy 10 év előtt egy pénzes idegen ur telepedék le, s fényes háztartására a szükséges borokat réczint Francia részint Magyarországból rendele. Megérkezett 3—4 hónap alatti Franciaországból a szállítás. Nagy ládába voltak rakva a palaczkok. Egy sem törött; mind egyenlő, jól levonva, jól bedngva, — — — s egy sem romlott, mind tiszta s kellemes. Az urra, mint házinépre ez jó benyomást tön — — — s az első örült, mert jóra fordítá pénzét, s vendégeit jó borral tarthatá, de örültek cselédei is, mert a házi gazdát olesó s jó borai vig kedvben tartá; csinosb lón a pince, s a borokkal semmi fáradság — — —. Elérkezett végre egy hosszú év leforgása után a magyar bor, — és a ládák azonnal kinyitattattak: sok széna és szalma közt csak itt ott rejtettek egyegy keskeny nyaku rosszul bedugott palaczkoska, része össze-törött, része kifolyt, része elromlott. A benyomás kellemetlen volt! Meg többször próbálá a hozzam igen szives ur magyar borokkal szerencsét, de hasztalan.

Vagy 12 év előtt, midőn legelőször voltam Konstantinápolban, egy ismerősöm két száz palaczk champagneit, melyet adós-

ságban vette át, maga nem élvén vele, nem adhatott el, s Muszkaországba küldé; tavál ott létemben pedig tán 200 ezer palaczkot is el lehetett volna edni, annyira megváltozott e részben a dolog Törökországban s nem csak az egész roppant város van előntve franczia borokkal, hanem a körülötti vidék is; sőt már maga a török is termel józan principiumok szerint igen jót; s így a kezünkben volt kererkedésbül ki vagyunk szoritva, a mit azonban elhibáztunk. S miért? Mert olyasok mint Te, drága barátom, azt predikálták szünet nélkül « a magyar bor legjobb a világon: de nem lehet kelete a közös vámterület miatt — — sat.» S így elaludt a magyar: holott ha Pesten ezer palaczkot a Dunába vetnének, magában érne tán el ötszáz Kostinápolba, oly erős még a Feketetengeren is a víz folyamata dél felé; midőn azonban a franczia s mappára nézvéen s Dunánkat a közel török birodalomba folyani látván, még jobban felébredt, s nem tönjénezte magát, nem dicsérte borait siker előtt; hanem minden figyelmét, szorgalmát arra fordítá, hogy borait mind kellemesbre készítse, s egészen közizléshez illeszse. S most hónapul vagy 50 millió frank értékű bort visznek ki esztendőnként külföldre!

(Folyt. köv.)

Nagyméltóságú örgróf Palavicini Sándor ur mindszent-algyői uradalmában

15 drb 3 éves magyar bika van eladásra felállítva.

Megtekinthetők a Mindszent vasut állomás mellett fekvő **mindszenti majorban.**

Áruk 160 frttól 300 frtig.

Csongrád-Sándorfalva, 1901 márczius hó.

3-2 **Urad. főintézőség.**

Patkányölő

(Felix Immisch Delics)

a legkitűnőbb szer patkányok és egerek gyors és biztos elpusztítására. Ártalmatlan emberek és házi állatokra. Kapható csomagban 1 korona 20 és 60 fillérért Ungváry József gyógyszerésznél helyben.

Figyelmeztetés! A híres MAUTHNER FÉLE MAGVAK zacskóin rajt áll a MAUTHNER-név. A melyen nincs rajt, az nem MAUTHNERTŐL való és ha mint olyant ajánlják tessék visszautasítani.

Jobb és megbízhatóbb gazdasági- és kerti-magvak

nem léteznek, mint a minőket 27 év óta szállít

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése BUDAPESTEN

Irodák és raktárak VII. Rottenbiller-utca 33. (Közveti villamos megállóhelye.)

Elárúsító helyiségek VI. Andrassy-ut 23. (A m. kir. operával szemben.)

226 oldalra terjedő képes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldi.

Nagy: Mondd csak kérlek Balog, vettél magadnak már osztály-sorsjegyet?

Balog: Még nem, mert nem tudom, melyik a legszerencsésebb főáruda.

Nagy: A legszerencsésebb főáruda

BIHARI EDE

Budapest, Városház-utca 14.

Gondold csak kedves barátom, minő szerencsés ember, rövid idő alatt már kétszer nyerték nála a jutalomdíjat!

Balog: Mi az a «jutalomdíj»?

Nagy: Jutalomdíj, barátom az a legnagyobb nyeremény

6000,000

korona. Én ebben a főárudában játszom és mondhatom, hogy nagyszerűen szolgálnak ki, a húzás után azonnal lakásomon van a húzási jegyzék.

Balog: Mi az ára az első osztályú sorsjegyeknek?

Nagy: 1/1 sorsjegy 12.— kor. 1/2 sorsjegy 6.— kor. 1/4 sorsjegy 3.— kor. 1/8 sorsjegy 1.50 kor.

Balog: De hogy rendeljem meg a sorsjegyet?

Nagy: Veszél egy 2 kros levelező-lapot, kiválasztol az alábbi számok közül egyet vagy többet és megírod, hogy küldjék utánvéttel a címre. Ha a pénzt postautalványon előre beküldöd, elegendő, ha a szelvényre ráírod a címedet és a számot, a melyet kiválasztottal.

Balog: Ez nagyon egyszerű és nem is drága!

Nagy: De ne várj soká és rendelj azonnal.

Balog: Akkor sietek, azonnal írok és rendelek egy szerencseszámot

BIHARI EDE

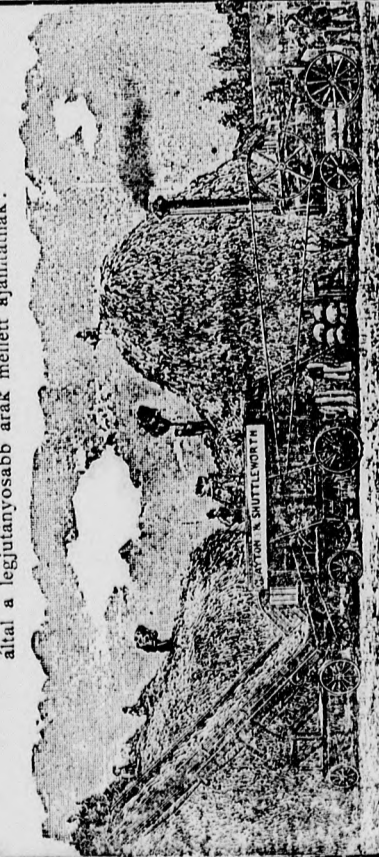
főelárúsítónál

Budapest, Városház-utca 14.

Számjegyzék:

14103 1/2	69538 1/8	18404 1/8	14174 1/1	43202 1/4
78002 1/8	82315 1/2	23509 1/2	25802 1/4	80515 1/4
43214 1/1	45722 1/8	14105 1/4	57876 1/2	28641 1/2

Clayton & Shuttleworth Váci-körút 63. sz. mezőgazdasági gépgyárosok Budapest által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcsepplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szálmakazalozók, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénaszűtők, boronák.

Columbia-Drill legjobb sorvetőgépek, szecsakavágók, répvágók, kukoricza-morzsolók, darálóok, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasúti ekék és minden egyéb gazdasági gépek. Részletes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldelmek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és csepplőgép-gyára.